

Βρυξέλλες, 30.1.2013
COM(2013) 47 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

**σχετικά με την πρόοδο που συντελείται στη Ρουμανία βάσει του μηχανισμού
συνεργασίας και ελέγχου**

Τον Ιούλιο του 2012, η Επιτροπή υπέβαλε έκθεση για την πρόοδο της Ρουμανίας από το 2007 βάσει του Μηχανισμού Συνεργασίας και Ελέγχου (ΜΣΕ).¹ Η έκθεση εξέτασε τη βιωσιμότητα και παγίωση των μεταρρυθμίσεων που τέθηκαν σε εφαρμογή. Καθώς η έκθεση εκδόθηκε σε μια εποχή όπου τέθηκαν σημαντικά ερωτήματα όσον αφορά το κράτος δικαίου και την ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος στη Ρουμανία, περιελάμβανε συγκεκριμένες συστάσεις για την αποκατάσταση του σεβασμού των εν λόγω θεμελιωδών αρχών. Αποφασίστηκε επίσης να υποβληθεί έκθεση έξι μήνες αργότερα, εστιασμένη στις συστάσεις της Επιτροπής στον τομέα αυτό.

Κατά τους έξι τελευταίους μήνες, κυρίαρχο θέμα στη Ρουμανία ήταν η διεξαγωγή των πρόσφατων εκλογών. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο διορισμός της νέας κυβέρνησης μετά τις εκλογές παρέχει μια νέα ευκαιρία, αφενός, για την εξασφάλιση του σεβασμού του κράτους δικαίου και της ανεξαρτησίας του δικαστικού σώματος και, αφετέρου, για την εξασφάλιση της σταθερότητας. Η αгаστή συνεργασία μεταξύ των θεσμικών οργάνων και η σταθερότητα στη διάκριση των εξουσιών αποτελούν σημαντικούς θεμέλιους λίθους για να παρασχεθεί το κατάλληλο πλαίσιο για την επίτευξη προόδου στα θέματα της δικαστικής μεταρρύθμισης και της καταπολέμησης της διαφθοράς.

Η παρούσα έκθεση προβαίνει σε απολογισμό των συγκεκριμένων συστάσεων που διατυπώθηκαν από την Επιτροπή σχετικά με τον σεβασμό του κράτους δικαίου και της ανεξαρτησίας του δικαστικού σώματος. Επίσης, περιέχει τους στόχους αναφοράς του ΜΣΕ σχετικά με τις άλλες πτυχές της μεταρρύθμισης του δικαστικού σώματος και της καταπολέμησης της διαφθοράς.

1. Ο σεβασμός του κράτους δικαίου και η ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος

Η Επιτροπή εξέδωσε δέκα ειδικές συστάσεις για να συμβάλει στην επίλυση διενέξεων που αφορούν το κράτος δικαίου και την ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος. Η ρουμανική κυβέρνηση επιβεβαίωσε στην Επιτροπή ότι θα εφαρμόσει τις συστάσεις αυτές². Η Επιτροπή παρακολουθεί στενά την πρόοδο όσον αφορά τα σημεία αυτά, βάσει των στόχων αναφοράς που καθορίστηκαν στην απόφαση ΜΣΕ.

Η αξιολόγηση δείχνει ότι η Ρουμανία έχει εφαρμόσει ορισμένες αλλά όχι όλες τις συστάσεις της Επιτροπής που αποσκοπούν στην αποκατάσταση του κράτους δικαίου και της ανεξαρτησίας του δικαστικού σώματος. Ενώ το Σύνταγμα και ο ρόλος και οι αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου έχουν τηρηθεί, οι δεσμεύσεις όσον αφορά την ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος, καθώς και την ανταπόκριση στις αποφάσεις για αδικήματα που άπτονται της ακεραιότητας, δεν έχουν εφαρμοστεί σωστά. Ταυτόχρονα, ο διορισμός νέας

¹ COM(2012)410 τελικό. Η ανάλυση και οι συστάσεις της, υιοθετήθηκαν στα συμπεράσματα που ενέκρινε το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων τον Σεπτέμβριο.

² Επιστολές της 16ης Ιουλίου και 17ης Ιουλίου 2012

ηγεσίας για την εισαγγελική αρχή και την Εθνική Διεύθυνση Καταπολέμησης της Διαφθοράς (DNA) εξακολουθεί να εκκρεμεί.

Η ρουμανική συνταγματική τάξη

Μία από τις πρωταρχικές ανησυχίες που εκφράστηκαν από την Επιτροπή τον Ιούλιο αφορούσε τη σταθερότητα της συνταγματικής τάξης.

Ο ρόλος του Συνταγματικού Δικαστηρίου έχει ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο αυτό. Οι εξουσίες του Συνταγματικού Δικαστηρίου για τον έλεγχο της συνταγματικότητας των αποφάσεων που εγκρίθηκαν από το Κοινοβούλιο αποκαταστήθηκαν αποτελεσματικά μέσω αποφάσεων του Συνταγματικού Δικαστηρίου και, κατά συνέπεια, το έκτακτο διάταγμα 38 είναι «de facto» ανεφάρμοστο.³ Η κατάργηση του έκτακτου διατάγματος 41 εξασφάλισε την τήρηση των αποφάσεων του δικαστηρίου σχετικά με την απαρτία που απαιτείται για τα δημοψηφίσματα. Το γεγονός ότι η οριστική απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου σχετικά με την εγκυρότητα του δημοψηφίσματος⁴ της 29ης Ιουλίου έγινε σεβαστή αποτελέσε βασικό μήνυμα ότι στο εξής δεν θα τίθενται υπό αμφισβήτηση οι συνταγματικοί κανόνες.

Άλλη πηγή ανησυχίας υπήρξε η προσφυγή σε έκτακτα διατάγματα, ανησυχία που συμμερίστηκε επίσης η Επιτροπή της Βενετίας του Συμβουλίου της Ευρώπης.⁵ Η χρήση αυτής της εξουσίας στις αρχές Ιουλίου διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο όσον αφορά τις ανησυχίες για την παράκαμψη συνταγματικών κανόνων. Η ρουμανική κυβέρνηση δεσμεύτηκε να χρησιμοποιεί έκτακτα διατάγματα αυστηρά στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο Σύνταγμα και μόνον στην περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών μειώθηκαν οι ανησυχίες σχετικά με το θέμα αυτό και η έναρξη των εργασιών ενός νέου Κοινοβουλίου με μια σαφή πλειοψηφία θα πρέπει να συμβάλει στην παγίωση της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας που αποτελεί τον ορθό τρόπο έκδοσης νόμων.

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι όλες οι πράξεις, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων του Συνταγματικού Δικαστηρίου, φαίνεται να έχουν δημοσιευτεί εγκαίρως στην Επίσημη Εφημερίδα.

³ Το έκτακτο διάταγμα 38/2012 δεν έχει επισήμως καταργηθεί. Ωστόσο, οι αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου αριθ. 727, της 9ης Ιουλίου 2012, και αριθ. 738, της 19ης Σεπτεμβρίου 2012, έκριναν το έκτακτο διάταγμα 38 αντισυνταγματικό. Επισήμως, το έκτακτο διάταγμα 38 ενδείκνυται να καταργηθεί, ώστε να υπάρξει συμμόρφωση με την απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου.

⁴ Απόφαση αριθ. 6 του Συνταγματικού Δικαστηρίου της 21ης Αυγούστου 2012. Ακολούθησε η έγκριση από τη Γερουσία στις 19/09/2012 του νόμου για την τροποποίηση του έκτακτου κυβερνητικού διατάγματος αριθ. 41 για την τροποποίηση του νόμου αριθ. 3/2000 σχετικά με τη διοργάνωση δημοψηφίσματος

⁵ Η Επιτροπή της Βενετίας θεώρησε ότι το ζήτημα της υπερβολικής χρήσης έκτακτων κυβερνητικών διαταγμάτων θα πρέπει να εξεταστεί: [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-AD\(2012\)026-e.aspx](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-AD(2012)026-e.aspx)

Το Κοινοβούλιο διόρισε τον νέο διαμεσολαβητή τον Ιανουάριο του 2013. Το γεγονός ότι ο νέος διαμεσολαβητής έλαβε την πλήρη υποστήριξη του κυβερνώντος συνασπισμού αλλά όχι της αντιπολίτευσης καθιστά ιδιαίτερα σημαντικό γι' αυτόν να αποδείξει ότι οι ενέργειές του είναι υπεράνω κομματικών γραμμών. Ο διαμεσολαβητής έχει σημαντικό ρόλο στη διαφύλαξη των ελέγχων και ισορροπιών του συστήματος και ιδίως του ελέγχου των εξουσιών της εκτελεστικής εξουσίας να νομοθετεί μέσω διαταγμάτων.

Συνοπτικά, η θέση του Συντάγματος και του Συνταγματικού Δικαστηρίου έχει αποκατασταθεί, σύμφωνα με τις συστάσεις της Επιτροπής. Είναι ωστόσο απαραίτητο ο πρόεδρος, η νέα κυβέρνηση και το Κοινοβούλιο να διασφαλίσουν τη σταθερότητα της συνταγματικής τάξης και όλα τα πολιτικά κόμματα θα πρέπει να προσπαθήσουν να μειώσουν την πόλωση του πολιτικού συστήματος.

Κατά την προεκλογική περίοδο, διεξάχθηκε επίσης συζήτηση σχετικά με πιθανές συνταγματικές αλλαγές. Το σημαντικό είναι ότι η συνταγματική μεταρρύθμιση προχωρά με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών αξιών, όπως ο σεβασμός του κράτους δικαίου και της διάκρισης των εξουσιών. Αυτό περιλαμβάνει τον διαρκή σεβασμό για το Συνταγματικό Δικαστήριο, ως εγγυητή της υπεροχής του Συντάγματος, καθώς και για την ανεξαρτησία και σταθερότητα των δικαστικών λειτουργών και των εισαγγελικών αρχών. Είναι επίσης σημαντικό, στο πλαίσιο της συζήτησης σχετικά με ενδεχόμενη μεταρρύθμιση, να προβλέπεται επαρκής χρόνος και διαφάνεια για να εξασφαλιστεί μέσω της κατάλληλης συνταγματικής διαδικασίας η ευρύτερη δυνατή συναίνεση. Είναι επίσης βασικής σημασίας στο πλαίσιο αυτό να διαβεβαιώσουμε τους δικαστικούς λειτουργούς ότι η ανεξαρτησία τους είναι εξασφαλισμένη και να αποφύγουμε τις τυχόν εικασίες που δημιουργούν κλίμα αστάθειας.

Ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος

Μια από τις κυριότερες ανησυχίες κατά την περίοδο του καλοκαιριού ήταν τα σαφή στοιχεία για την άσκηση πίεσης σε δικαστικούς λειτουργούς και την έλλειψη σεβασμού της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας. Το γεγονός αυτό παραμένει η κυριότερη πηγή ανησυχίας. Η Επιτροπή έλαβε πολλές αναφορές εκφοβισμού και παρενόχλησης σε βάρος ατόμων που εργάζονται σε βασικά δικαστικά όργανα και όργανα για την καταπολέμηση της διαφθοράς, περιλαμβανομένων προσωπικών απειλών κατά των δικαστών και των οικογενειών τους και εκστρατειών στα μέσα ενημέρωσης σε βαθμό παρενόχλησης.⁶

Δυστυχώς, η σύσταση της Επιτροπής δεν έχει εφαρμοστεί πλήρως. Οι πολιτικές επιθέσεις στο δικαστικό σώμα δεν έχουν σταματήσει. Κρίσιμο σημείο θα είναι η αποδοχή των δικαστικών αποφάσεων: Αυτό απαιτεί συναίνεση από το σύνολο της πολιτικής τάξης για την αποφυγή

⁶ Για παράδειγμα, οι ισχυρισμοί πίεσης και εκφοβισμού των δικαστών του Συνταγματικού Δικαστηρίου που έχουν τεθεί υπόψη της Επιτροπής. Επιστολή του Προέδρου Barroso προς τον ρουμάνο Πρωθυπουργό κ. Victor Ponta της 10/08/2012: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-621_en.htm

δυσφήμισης δικαστικών αποφάσεων, υπονόμησης της αξιοπιστίας των δικαστών ή άσκησης πίεσης σε αυτούς.

Η Επιτροπή θα ήθελε επίσης να επιστήσει την προσοχή στον ρόλο των μέσων ενημέρωσης. Υπήρξαν πολλά παραδείγματα μέσων ενημέρωσης που άσκησαν πίεση σε δικαστικούς λειτουργούς, καθώς και ιδιαίτερες επιφυλάξεις για το κατά πόσον η εποπτεία του εθνικού συμβουλίου οπτικοακουστικών μέσων αποδεικνύεται αποτελεσματική. Η κατάσταση υποδηλώνει την ανάγκη αναθεώρησης των υφιστάμενων κανόνων, αφενός, για να διασφαλίζεται ότι η ελευθερία του τύπου συνοδεύεται από κατάλληλη προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των θεσμικών οργάνων και των ατόμων, και αφετέρου για να παρέχονται αποτελεσματικά μέσα προσφυγής.

Ένα συγκεκριμένο πρόβλημα που απασχολούσε την Επιτροπή αφορούσε το γεγονός ότι οι προηγούμενες δικαστικές αποφάσεις θα μπορούσαν να καταστρατηγηθούν μέσω απονομής χάριτος υπό τις ειδικές συνθήκες που επικρατούσαν στο πλαίσιο της υπηρεσιακής προεδρίας του περασμένου καλοκαιριού. Ο υπηρεσιακός πρόεδρος σεβάστηκε στο ακέραιο τη σύσταση αυτή.

Μια τελική πτυχή της δικαστικής ανεξαρτησίας είναι η δέσμευση της εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας για την ποιότητα των διορισμών σε θέσεις κλειδιά στα δικαστικά όργανα. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι επιδόσεις της Ρουμανίας στην καταπολέμηση της διαφθοράς υψηλού επιπέδου αποτελούν ένα από τα πιο σημαντικά επιτεύγματα στο πλαίσιο του ΜΣΕ. Στο πλαίσιο μελλοντικής ηγεσίας θα πρέπει να διατηρηθεί μια αποτελεσματική και αμερόληπτη εισαγγελική αρχή. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι σημαντικός ο διορισμός νέας ηγεσίας στην εισαγγελική αρχή και στην Εθνική Διεύθυνση Καταπολέμησης της Διαφθοράς (DNA), η οποία θα μπορεί να επιδείξει την ανεξαρτησία, την ακεραιότητα και τον επαγγελματισμό που απαιτούνται για να απολαμβάνει την εμπιστοσύνη των πολιτών και να συνεχίσει να παράγει απτά αποτελέσματα.

Η έκθεση επισημαίνει στο πλαίσιο αυτό τον διορισμό νέου γενικού εισαγγελέα και προϊσταμένου εισαγγελίας της DNA, μετά από ανοικτή και διαφανή διαδικασία και την επιλογή υποψηφίων με εμπειρογνωσία, ακεραιότητα και ιστορικό δράσης στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Η διαδικασία είχε αρχικά γίνει βεβιασμένα και δεν ενέπνεε την εμπιστοσύνη του δικαστικού σώματος. Στη συνέχεια, ο υπουργός Δικαιοσύνης παρέτεινε τις προθεσμίες και έκανε ορισμένες διαδικαστικές βελτιώσεις,⁷ αλλά υπήρξε μόνον περιορισμένο φάσμα υποψηφίων. Οι δύο υποψήφιοι που προέκυψαν από τη διαδικασία δεν μπόρεσαν να εξασφαλίσουν τις θετικές γνωμοδοτήσεις από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο (ΑΔΣ) και στη συνέχεια απορρίφθηκαν από τον Πρόεδρο. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο επαρκής αριθμός υποψηφίων υψηλής ποιότητας στο πλαίσιο ανοικτής και διαφανούς

⁷ Ορισμένες από τις αλλαγές ακολούθησαν μετά από συζητήσεις τόσο με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και με το Ανώτατο Διοικητικό Συμβούλιο του δικαστικού σώματος.

διαδικασίας και η θετική γνωμοδότηση από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο αποτελούν ουσιαστικά στοιχεία για την εξασφάλιση μιας ηγεσίας ικανής να απολαμβάνει την εμπιστοσύνη των πολιτών.

Ακεραιότητα

Αυτοί που κατέχουν θέσεις εξουσίας πρέπει να ανταποκρίνονται σε υψηλές προδιαγραφές ακεραιότητας. Επιπλέον, εάν οι δικαστικές αρχές διαπιστώσουν ότι δεν συμβαίνει αυτό, η μη συμμόρφωση με δικαστικές αποφάσεις συνεπάγεται επίσης έλλειψη σεβασμού για το κράτος δικαίου. Στην έκθεσή της του Ιουλίου, η Επιτροπή εξέφρασε ανησυχίες σχετικά με το ότι τόσο η κυβέρνηση όσο και το Κοινοβούλιο δεν τήρησαν πλήρως την αρχή αυτή.

Τον Νοέμβριο, οι εκθέσεις⁸ της Εθνικής Υπηρεσίας Ακεραιότητας (ANI) κατά υπουργών και ανωτέρων υπαλλήλων δεν οδήγησαν στην παραίτησή τους.⁹ Η νέα κυβέρνηση επανέλαβε τον στόχο αντιμετώπισης της διαφθοράς, αλλά μεταξύ των νέων υπουργών υπάρχουν δύο επιβεβαιωμένες περιπτώσεις όπου έχει κινηθεί ποινική διαδικασία για διαφθορά. Στις συστάσεις της του Ιουλίου, η Επιτροπή εξέφρασε την προσδοκία ότι οι υπουργοί πρέπει να αποτελούν παράδειγμα προς μίμηση όσον αφορά θέματα ακεραιότητας: το ίδιο θα πρέπει να αναμένεται όσον αφορά κατηγορίες διαφθοράς. Έχει καθοριστική σημασία για την αξιοπιστία της κυβέρνησης το να έχουν οι υπεύθυνοι υπουργοί την εμπιστοσύνη των πολιτών, για παράδειγμα, με το να παραιτούνται όταν υπάρχει έκθεση ANI εναντίον τους για θέματα έλλειψης ακεραιότητας. Οι συνταγματικές απαιτήσεις, περιλαμβανομένης της αναστολής από τα υπουργικά καθήκοντα μετά την απαγγελία κατηγοριών, θα πρέπει να εφαρμοστούν πλήρως.

Ομοίως, η αξιοπιστία του Κοινοβουλίου θα επωφεληθεί από σαφέστερες διαδικασίες σχετικά με τον χειρισμό υποθέσεων όπου μέλη του Κοινοβουλίου αντιμετωπίζουν αποφάσεις για θέματα ακεραιότητας ή ισχυρισμούς για διαφθορά. Το τεκμήριο θα πρέπει να είναι ότι εντός των καθορισθέντων συνταγματικών κανόνων, η εισαγγελική αρχή μπορεί να διεξάγει τις εργασίες της κατά τον ίδιο τρόπο που αντιμετωπίζει τους λοιπούς πολίτες. Η ύπαρξη σαφών και αυτοματοποιημένων διαδικασιών αποτελεί την καλύτερη μέθοδο για να αντιμετωπιστούν προηγούμενες ανησυχίες σχετικά με την υποκειμενικότητα στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες στον τομέα αυτό.

Το Κοινοβούλιο ενέκρινε τον Ιανουάριο του 2013 τις τροποποιήσεις του κανονισμού του Κοινοβουλίου, μεταβάλλοντας τη διαδικασία για άρση των ασυλιών σε περιπτώσεις έρευνας, σύλληψης ή κράτησης βουλευτών και δίωξης πρώην υπουργών. Προβλέπονται περαιτέρω βήματα, περιλαμβανομένου ενός κώδικα δεοντολογίας. Πρέπει να καθοριστεί προθεσμία για

⁸ Οι εκθέσεις ANI έχουν άμεση ισχύ, εκτός εάν προσβληθούν ενώπιον δικαστηρίου εντός 15 ημερών. Πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι μόνον 5% περίπου των εκθέσεων ANI προσβλήθηκαν με επιτυχία ενώπιον δικαστηρίου.

⁹ Κανένα από αυτά τα τέσσερα άτομα δεν συμμετέχει στη νέα κυβέρνηση.

κάθε στάδιο της διαδικασίας, καθώς και να προβλεφθεί η πλήρης αιτιολόγηση των περιπτώσεων όπου το Κοινοβούλιο αρνείται να άρει την ασυλία. Είναι επίσης σημαντικό να διασαφηνιστεί ότι η ΑΝΙ παραμένει η μόνη αρχή που είναι επιφορτισμένη με τον έλεγχο δυνητικών περιπτώσεων ασυμβίβαστου των εκλεγμένων και διορισμένων λειτουργών.

Όσον αφορά την προσέγγιση του Κοινοβουλίου, η γενικότερη αμφισβήτηση των δικαστικών αποφάσεων σε μία συγκεκριμένη περίπτωση απετέλεσε μείζον θέμα: το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο χρειάστηκε να ασκήσει ένδικο μέσο ενώπιον του Συνταγματικού Δικαστηρίου για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή από το Κοινοβούλιο οριστικής απόφασης του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου¹⁰. Ελπίζεται ότι οι νέες διαδικασίες θα αποτρέψουν επανάληψη των εν λόγω προβλημάτων.

Συστάσεις

Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για τα θετικά βήματα που λήφθηκαν από τον Ιούλιο, αλλά θεωρεί ότι πρέπει ακόμη να γίνουν πολλά προκειμένου να εφαρμοστούν πλήρως οι συστάσεις της. Η έναρξη των εργασιών μιας νέας κυβέρνησης και ενός νέου Κοινοβουλίου προσφέρουν μια εξαιρετική ευκαιρία για να παγιωθούν τα θετικά αυτά βήματα και να αντιμετωπιστούν τα θέματα που είναι ακόμη εκκρεμή. Οι αρχές στις οποίες βασίζονται οι συστάσεις της Επιτροπής για την προστασία του κράτους δικαίου και την προστασία της ικανότητας του δικαστικού σώματος να λαμβάνει αποφάσεις χωρίς παρέμβαση θα εξακολουθήσουν να διαδραματίζουν βασικό ρόλο στη μελλοντική προσέγγιση της Επιτροπής.

Θα είναι σημαντικό να συνεχίσουμε να σεβόμαστε τις αρμοδιότητες και τις αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου, και να διασφαλίζουμε την πλήρη συμμόρφωση με όλες τις συνταγματικές απαιτήσεις για να κατοχυρώσουμε την πλουραλιστική λειτουργία της ρουμανικής δημοκρατίας και να μειώσουμε την πόλωσή της. Επίσης, θα είναι σημαντικό να υπάρξουν εγγυήσεις ότι η διαδικασία της συνταγματικής μεταρρύθμισης τηρεί πλήρως το κράτος δικαίου, τη διάκριση των εξουσιών, και την ανεξαρτησία και σταθερότητα της δικαιοσύνης, βασιζόμενη παράλληλα στην ευρύτερη δυνατή συναίνεση.

Η νέα κυβέρνηση έχει ήδη εκφράσει τη δέσμευσή της για την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας και την υπεροχή του κράτους δικαίου στη θεσμική συμφωνία συνεργασίας μεταξύ του προέδρου και του πρωθυπουργού. Για να επιτευχθούν τα προαναφερόμενα, θα πρέπει ιδίως να ληφθούν τα ακόλουθα μέτρα:

¹⁰ Το Συνταγματικό Δικαστήριο αποφάνθηκε σχετικά με τη συνταγματική διαμάχη μεταξύ του δικαστικού σώματος και της Γερουσίας σε υπόθεση όπου μία απόφαση του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου επιβεβαίωσε μία απόφαση περί ασυμβίβαστου ενός γερουσιαστή (απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου αριθ. 972 της 21^{ης} Νοεμβρίου 2012). Η απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου δεν είχε ακόμη εφαρμοστεί όταν έληξε η θητεία της Γερουσίας.

- Η εισαγωγή σαφούς πλαισίου απαιτήσεων¹¹ ώστε να αποφεύγεται η δυσφήμιση δικαστικών αποφάσεων και η υπονόμηση ή άσκηση πίεσης στους δικαστές, και να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική εφαρμογή των εν λόγω απαιτήσεων. Το Ανώτατο Συμβούλιο του δικαστικού σώματος θα πρέπει να κληθεί να εκφέρει γνώμη σχετικά με τις ισχύουσες διατάξεις·
- Η αναθεώρηση των υπαρχόντων προτύπων για να εξασφαλιστεί η ύπαρξη ελεύθερων και πλουραλιστικών μέσων ενημέρωσης και συγχρόνως αποτελεσματικών μέσων προσφυγής έναντι παραβιάσεων θεμελιωδών δικαιωμάτων και αδικαιολόγητων πιέσεων ή εκφοβισμού από τα μέσα ενημέρωσης κατά του δικαστικού σώματος και των οργάνων για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Το εθνικό συμβούλιο οπτικοακουστικών μέσων θα πρέπει να εξασφαλίσει την πραγματική του ανεξαρτησία και να διαδραματίσει πλήρως τον ρόλο του, θεσπίζοντας και εφαρμόζοντας έναν κώδικα δεοντολογίας στον τομέα αυτό·
- Η διασφάλιση ότι η νέα ηγεσία στην εισαγγελική αρχή και στη DNA επιλέγεται από επαρκές φάσμα υποψηφίων υψηλής ποιότητας μετά από ανοικτή και διαφανή διαδικασία, οι οποίοι πληρούν τα κριτήρια που ορίζονται στη θεσμική συμφωνία συνεργασίας, ιδίως επαγγελματική εμπειρογνωσία, ακεραιότητα και ιστορικό δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Μια θετική γνώμη από το Ανώτατο Συμβούλιο του δικαστικού σώματος θα αποτελέσει σημαντικό βήμα στην εξασφάλιση της εμπιστοσύνης των πολιτών·
- Ο νέος διαμεσολαβητής θα πρέπει να διαθέτει αδιαμφισβήτητη εξουσία, ακεραιότητα και ανεξαρτησία, καθώς και αμερόληπτη προσέγγιση·
- Η θέσπιση των απαραίτητων μέτρων για να διασφαλιστεί ότι οι υπουργοί που αποτελούν αντικείμενο αποφάσεων που άπτονται της έλλειψης ακεραιότητας θα παραιτούνται. Η εξασφάλιση ταχείας εφαρμογής των συνταγματικών κανόνων για την αναστολή των καθηκόντων υπουργών κατά των οποίων έχουν απαγγελθεί κατηγορίες·
- Το Κοινοβούλιο θα πρέπει να αξιοποιήσει τους νέους κανόνες για να εκδίδει σαφείς αι αντικειμενικές διαδικασίες για την αναστολή των καθηκόντων βουλευτών που αποτελούν αντικείμενο αποφάσεων οι οποίες άπτονται της έλλειψης ακεραιότητας ή έχουν καταδικαστεί για διαφθορά· επίσης, να καθορίσει ταχείες προθεσμίες για τη διεκπεραίωση αιτημάτων από την εισαγγελική αρχή σχετικά με την άρση της ασυλίας βουλευτών. Εάν το Κοινοβούλιο δεν επιτρέπει τη συνήθη εφαρμογή του νόμου, θα πρέπει να παρέχει πλήρη αιτιολόγηση.

¹¹ Για παράδειγμα, ένας κώδικας δεοντολογίας.

2. Μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος, ακεραιότητα, καταπολέμηση της διαφθοράς

Το παρόν τμήμα επανεξετάζει την επιτευχθείσα πρόοδο στο πλαίσιο των στόχων αναφοράς που καθορίστηκαν στον μηχανισμό συνεργασίας και ελέγχου, καθώς και στις προηγούμενες συστάσεις της Επιτροπής. Οι στόχοι αυτοί εξακολουθούν να ισχύουν και θα αξιολογηθούν στην προσεχή έκθεση.

Μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος

Η πρώτη σύσταση στην έκθεση του Ιουλίου σχετικά με τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος σχετίζεται με την εφαρμογή και των τεσσάρων νομικών κωδίκων¹². Ο προγραμματισμός για την υλοποίηση αυτής της σημαντικής μεταρρύθμισης εξακολουθεί να παραμένει αβέβαιος. Η έναρξη ισχύος του κώδικα πολιτικής δικονομίας παραμένει προγραμματισμένη για το Φεβρουάριο του 2013. Η έναρξη ισχύος του ποινικού κώδικα και του κώδικα ποινικής δικονομίας ενδεικτικά προβλέπεται για το Φεβρουάριο του 2014. Χρειάζεται μεγαλύτερη σαφήνεια για να αποφευχθεί η περαιτέρω χρονική μετατόπιση των ημερομηνιών αυτών.

Μετά την τελευταία έκθεση, το υπουργείο δικαιοσύνης καθόρισε μια πολυετή στρατηγική για την εφαρμογή των κωδίκων, περιλαμβανομένων των πτυχών που αφορούν τους πόρους. Η αξιολόγηση πιθανών επιπτώσεων μόνον μετά την έκδοση των κωδίκων από το Κοινοβούλιο δημιουργεί επιπλέον αβεβαιότητα, και η πλήρης αξιολόγηση των επιπτώσεων σε θέματα ανθρώπινων πόρων δεν προβλέπεται παρά μόνον για το 2014.¹³ Η διαδικασία αυτή θα γίνει πιο περίπλοκη αν το κείμενο των κωδίκων επανεξετάζεται συχνά: δεν πρέπει να ξεχνάμε τον γενικό στόχο βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και ταχύτητας της απονομής της δικαιοσύνης, για παράδειγμα, όσον αφορά την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων στο δικαστήριο σχετικά με υποθέσεις διαφθοράς.

Η δεύτερη σύσταση αφορά τις συνολικές πιέσεις φόρτου εργασίας στο ρουμανικό δικαστικό σύστημα και την ανάγκη αναδιάρθρωσης του συστήματος των δικαστηρίων και των εισαγγελιών, με ανακατανομή προσωπικού και φόρτου εργασίας. Η κυβέρνηση αντιμετωπίζει ορισμένες από τις συγκεκριμένες αιτίες ενός κύματος νέων υποθέσεων στην πηγή, μέσω

¹² Ο νέος αστικός και ποινικός κώδικας και οι συνοδευτικοί κώδικες δικονομίας εγκρίθηκαν το 2009 και το 2010, αλλά μέχρι τώρα έχει τεθεί σε ισχύ μόνον ο Αστικός Κώδικας. Δεν υπάρχει καμία βεβαιότητα σχετικά με το πότε θα τεθούν σε ισχύ οι υπόλοιποι κώδικες, αλλά οι αρχές επιβεβαίωσαν πρόσφατα ότι ο Κώδικας πολιτικής δικονομίας θα τεθεί σε ισχύ την 1^η Φεβρουαρίου 2013.

¹³ Η έκθεση του Ιουλίου 2012 ΜΣΕ κατέδειξε την ανάγκη να γίνεται διάκριση ανάμεσα στον αντίκτυπο των κωδίκων όσον αφορά τους πόρους και σε ευρύτερα θέματα σχετικά με το φόρτο εργασίας στο δικαστικό τομέα.

νομοθετικής αλλαγής.¹⁴ Οι προσπάθειες αυτές για τη μείωση του φόρτου εργασίας στα υπό πίεση σημεία του συστήματος μπορεί να είναι αποτελεσματικότερες από τις προσπάθειες λύσης του προβλήματος με αύξηση του αριθμού των δικαστών και των εισαγγελέων - πράγμα που θα μπορούσε επίσης να θέσει σε κίνδυνο τις πρόσφατες βελτιώσεις στην ποιότητα και την κατάρτιση των νεοεισερχομένων στο επάγγελμα.

Η τελευταία σύσταση αφορά τη δημιουργία μιας βασικής ομάδας παρακολούθησης για τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος. Η σύσταση αυτή αντικατόπτριζε την ανάγκη να δημιουργηθεί συναίνεση για τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος. Από την έκθεση του Ιουλίου δεν σημειώθηκε καμία πρόοδος στην αποτελεσματική συνεργασία των βασικών συντελεστών.

Υποχρέωση λογοδοσίας του δικαστικού συστήματος

Το νέο νομικό πλαίσιο για τη δικαστική επιθεώρηση που θεσπίστηκε το 2011 επέτρεψε την καλύτερη λειτουργία της δικαστικής επιθεώρησης, που είχε ως αποτέλεσμα 21 νέα πειθαρχικά μέτρα τα οποία λήφθηκαν κατά τους λίγους πρώτους μήνες της ισχύος του.¹⁵ Το υπουργείο Δικαιοσύνης υποστήριξε τη νέα επιθεώρηση με ορισμένα πρακτικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμίσεων για τις κτιριακές εγκαταστάσεις της νέας έδρας. Γενικότερα διδάγματα από μεμονωμένες υποθέσεις θα μπορούσαν να ενσωματωθούν στις κοινές πολιτικές που συνιστά η Επιτροπή για το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο (ΑΔΣ) και την κυβέρνηση σχετικά με την προώθηση της υποχρέωσης λογοδοσίας και ακεραιότητας.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο για τη φήμη και την υποχρέωση λογοδοσίας του δικαστικού συστήματος είναι η διαδικασία για τον διορισμό δικαστών. Οι νέες ρυθμίσεις για τις προαγωγές στο Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο φαίνεται να εισάγουν ένα νέο αυστηρό σύστημα: Φαίνεται σημαντικότερο το να διατηρηθεί η ποιότητα του διαγωνισμού αντί να αντιμετωπισθούν διαπιστωθείσες ελλείψεις οι οποίες ενδέχεται να αποδειχθούν πρόσκαιρες.

Συνοχή και αποτελεσματικότητα της δικαστικής δράσης

Η συνοχή και η διαφάνεια της δικαστικής διαδικασίας είναι στοιχείο καίριας σημασίας για την αξιοπιστία της και την αποτελεσματικότητά της. Μετά την έκθεση του Ιουλίου, το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο εξακολούθησε να λαμβάνει συγκεκριμένα μέτρα για την ενοποίηση της νομολογίας για τη βελτίωση της ποιότητάς της, εξασφαλίζοντας τη διαβίβαση των αποφάσεων προς τα κατώτερα δικαστήρια και βελτιώνοντας την διαδικτυακή πρόσβαση. Η σταδιακή μετατροπή του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου σε ένα πλήρως ανεπτυγμένο

¹⁴ Για παράδειγμα, αντικαθιστώντας μια δικαστική διαδικασία με διοικητική διαδικασία για τη διαχείριση θεμάτων που σχετίζονται με τους φόρους της πρώτης καταχώρησης αυτοκινήτων - που αναμένεται να απαλλάξει τα δικαστήρια από περίπου 100.000 υποθέσεις.

¹⁵ Μια ιδιαίτερα σημαντική υπόθεση κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού οδήγησε στην αναστολή εκκρεμούσης έρευνας ενός εισαγγελέα ο οποίος είναι επίσης μέλος του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου.

ακυρωτικό δικαστήριο, με λιγότερες αρμοδιότητες για εφέσεις, θα βοηθούσε επίσης στην επικέντρωση στην ενοποίηση της νομολογίας σχετικά με τα νομικά ζητήματα. Η διαδικασία άσκησης αναίρεσης υπέρ του νόμου ήδη συμβάλει στην πρόοδο προς την κατεύθυνση αυτή. Θα είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι αυτά τα βήματα προόδου δεν κινδυνεύουν από τον επιπλέον φόρτο εργασίας, λόγω της υποβολής προδικαστικών ερωτημάτων, ενώ ο υπάρχων αριθμός δικαστών στα τμήματα του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου φαίνεται να προσφέρει τη σωστή ισορροπία.

Ένα σημαντικό ζήτημα για την ενοποίηση της νομολογίας είναι η αναβάθμιση του παρωχημένου συστήματος πληροφορικής. Αυτό περιορίζει την πρόσβαση των δικαστών σε πληροφορίες για παράλληλες δικαστικές αποφάσεις. Δύο έργα βρίσκονται σε εξέλιξη. Το υπουργείο δικαιοσύνης έχει την πρόθεση να εφαρμόσει μια στρατηγική για απλή και ταχεία πρόσβαση στο σύστημα ECRIS (η σημαντικότερη βάση δικαστικών δεδομένων) και το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο προσπαθεί παράλληλα να βελτιώσει το υπάρχον σύστημα "Jurindex" (εναλλακτικό σύστημα). Θα ήταν χρήσιμη η παράλληλη πρόοδος των πρωτοβουλιών αυτών.¹⁶

Αποτελεσματικότητα της δικαστικής δράσης

Η προσέγγιση εκ μέρους του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου υποθέσεων διαφθοράς υψηλού επιπέδου συνέχισε να χαρακτηρίζεται από ικανοποιητική προορατική διαχείριση των υποθέσεων. Το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο ανέφερε ότι σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στην εξέταση υποθέσεων διαφθοράς σε υψηλό επίπεδο με μείωση από 28 σε 10 εκκρεμούσες υποθέσεις, καθώς και αύξηση του αριθμού των υποθέσεων που επιλύθηκαν σε πρώτο βαθμό. Σε περιπτώσεις καταδίκης των εναγομένων, συνεχίστηκε επίσης μια αναλογικότερη και συνεπέστερη προσέγγιση όσον αφορά τις κυρώσεις. Αποτέλεσμα είναι ότι η δικαιοσύνη φαίνεται να ασκεί αποτελεσματικότερα τον αποτρεπτικό της ρόλο.

Η αποτελεσματικότητα απαιτεί επίσης την επιβολή του νόμου κατά τρόπο ώστε να λειτουργεί το όλο σύστημα αποτελεσματικά και δίκαια. Το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο εξακολούθησε να σημειώνει πρόοδο στον καθορισμό προτύπων και κατευθυντήριων γραμμών για τα κατώτερα δικαστήρια.

Κατά τους τελευταίους μήνες, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, η Γενική Διεύθυνση για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς και το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο συνεχίζουν να εργάζονται με επαγγελματισμό και αμεροληψία, ορισμένες φορές υπό συνθήκες υπερβολικής πίεσης. Η ανθεκτικότητα των οργάνων αυτών μέχρι τώρα ενισχύει το συμπέρασμα ότι οι επιδόσεις τους σε υποθέσεις διαφθοράς υψηλού επιπέδου είναι ένα από τα πλέον σημαντικά σημεία προόδου εκ μέρους της Ρουμανίας στο πλαίσιο του ΜΣΕ. Είναι σημαντικό ότι η πρόοδος αυτή διατηρήθηκε και με τη νέα ηγεσία. Πρέπει επίσης να μην υπονομεύεται από

¹⁶ Το υπουργείο Δικαιοσύνης έχει ξεκινήσει επίσης ένα μεσοπρόθεσμο σχέδιο για την κωδικοποίηση της νομοθεσίας, με πιθανές αλλαγές για να επιταχυνθεί η διαδικασία επικαιροποίησης.

άλλους περιορισμούς η δυνατότητα των αρχών επιβολής του νόμου να απονέμουν δικαιοσύνη.¹⁷

Ακεραιότητα

Μετά την τελευταία έκθεση, η Εθνική Υπηρεσία Ακεραιότητας (ANI) συνέχισε να αναπτύσσει τις επιδόσεις της και την επιχειρησιακή της αποτελεσματικότητα¹⁸. Η ANI ξεκίνησε ένα φιλόδοξο πρόγραμμα ΤΠ, με στόχο τη συλλογή δεδομένων σχετικά με την εκλογή και τον διορισμό λειτουργών, επιτρέποντας διασταυρωτικό έλεγχο με άλλες κρατικές βάσεις δεδομένων, όπως του Εμπορικού Επιμελητηρίου ή της Εφορίας, για τον εντοπισμό των συγκρούσεων συμφερόντων. Ωστόσο, το πρόγραμμα αυτό θα χρειαστεί επιπλέον πόρους για την πλήρη λειτουργία του.

Το γεγονός ότι οι αποφάσεις της ANI αμφισβητούνται συχνά παραμένει σημαντικό πρόβλημα. Αυτό συμβαίνει παρά το γεγονός ότι, όταν ασκούνται προσφυγές εναντίον της, αυτή δικαιώνεται συχνά σε δεύτερο βαθμό από το δικαστήριο. Τόσο η υπηρεσία αυτή όσο και το εθνικό συμβούλιο ακεραιότητας (NIC) και το προσωπικό τους έχουν γίνει αντικείμενο συχνών πολιτικών και επικοινωνιακών επιθέσεων. Το Κοινοβούλιο απέτυχε να εφαρμόσει εκθέσεις της ANI, ακόμη και αν ενισχύονται από οριστική δικαστική απόφαση (βλ. ανωτέρω). Τον Νοέμβριο του 2012 η ANI εξέδωσε τέσσερις εκθέσεις ασυμβίβαστου κατά υπουργών και ανωτέρων υπαλλήλων. Και οι τέσσερις έχουν προσβληθεί δικαστικώς και κανείς δεν αποχώρησε από την υπηρεσία για τους λόγους αυτούς.¹⁹ Μαζί με τις συχνές υποδείξεις για τροποποίηση του νομικού πλαισίου της ANI, αυτό δημιουργεί αβεβαιότητα η οποία παρακωλύει την ικανότητα της Ρουμανίας να αποδείξει ότι έχει θεσπιστεί ένα σθεναρό πλαίσιο ακεραιότητας.

Καταπολέμηση της διαφθοράς

Η DNA εξακολούθησε να διεξάγει έρευνες και να διεκπεραιώνει με επιτυχία υποθέσεις δωροδοκίας. Ο αριθμός των οριστικών καταδικαστικών αποφάσεων που εκδόθηκαν βάσει των διώξεων που κίνησε η DNA διπλασιάστηκε το 2012 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Οι αποφάσεις αυτές αφορούσαν πολιτικούς όλων των βασικών κομμάτων. Υπήρξε επίσης σταθερή αύξηση απαγγελιών κατηγοριών και καταδικαστικών αποφάσεων σε υποθέσεις απάτης κατά της ΕΕ που διεκπεραιώθηκαν από τη DNA. Αυτή η διαπίστωση

¹⁷ Για παράδειγμα, προτάθηκε πρόσφατα τα αποδεικτικά στοιχεία που συγκεντρώνονται κατά την εξέταση εκ μέρους των αρχών επιβολής του νόμου άλλων εγκλημάτων να μην μπορούν να χρησιμοποιούνται σε δίκες για υποθέσεις διαφθοράς

¹⁸ Είναι επίσης χρήσιμο ότι έφεση που άσκησε η ANI κατά της απόφασης μιας επιτροπής διερεύνησης πλούτου έγινε δεκτή στο δικαστήριο.

¹⁹ Οι τρεις αρμόδιοι υπουργοί προσέφυγαν κατά των εκθέσεων. Ένας ανώτερος υπάλληλος αποχώρησε για άλλους λόγους (και επίσης προσέφυγε κατά της έκθεσης).

μπορεί να χρησιμεύσει ως σημαντικό παράδειγμα για τη δίωξη στο σύνολό της, όπου υπάρχουν ενδείξεις για μεγάλες διαφορές στα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται από διάφορες εισαγγελικές αρχές.

Ο ΜΣΕ απαιτεί επίσης σημαντικές προσπάθειες για την αντιμετώπιση της διαφθοράς σε όλα τα επίπεδα της ρουμανικής κοινωνίας. Οι έρευνες δείχνουν συστηματικά υψηλά επίπεδα ανησυχίας των πολιτών σχετικά με την επικρατούσα διαφθορά.²⁰ Στο πλαίσιο αυτό, στην έκθεση του Ιουλίου εκφράζεται ικανοποίηση σχετικά με την εθνική στρατηγική κατά της διαφθοράς. Πραγματοποιήθηκαν ορισμένα σημαντικά βήματα από ορισμένες υπηρεσίες και η συμμετοχή των τοπικών αρχών φαίνεται να σημειώνει πρόοδο²¹. Το υπουργείο Δικαιοσύνης δημιούργησε δομές για να συμβάλει στην εργασία αυτή, που φαίνονται να προωθούν τη διαδικασία παρά τον περιορισμένο τους αριθμό. Οι επιτόπιες αποστολές και η αναζήτηση βέλτιστων πρακτικών χαρακτηρίζονται από ευπρόσδεκτη προορατικότητα. Είναι σημαντικό να εξασφαλίζεται ότι υπάρχουν επαρκείς πόροι για την ομαλή εφαρμογή της στρατηγικής. Επιπλέον, με πόρους της ΕΕ χρηματοδοτούνται ορισμένα σχέδια κατά της διαφθοράς, στα οποία συμμετέχουν τα υπουργεία παιδείας, υγείας και περιφερειακής ανάπτυξης και δημόσιας διοίκησης. Η εφαρμογή τους προχωρά και αναμένονται αποτελέσματα.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο είναι η δίωξη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η δήμευση. Το νέο νομικό πλαίσιο για την εκτεταμένη δήμευση άρχισε να λειτουργεί το 2012, αλλά είναι ακόμη πολύ νωρίς για να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητά του. Όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ως αυτοτελές αδίκημα, αυτή τη στιγμή εξετάζεται μια σημαντική υπόθεση από το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο. Σημειώθηκε αύξηση των αιτημάτων που διεκπεραιώνει η υπηρεσία ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων και ιδίως των αιτημάτων που προέρχονται από τις ρουμανικές αρχές. Προς το παρόν, δεν υπάρχουν γενικές στατιστικές με ακριβή ποσά των κατασχεθέντων περιουσιακών στοιχείων, αλλά οι εκτιμήσεις αυτές τείνουν σε χαμηλά ποσά. Επίσης, δεν υπάρχουν διαθέσιμα πλήρη στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα ποσά που έχουν πράγματι εισπραχθεί μετά από αποφάσεις δήμευσης.

Τέλος, η πρόοδος φαίνεται πολύ περιορισμένη στην πρόληψη και την επιβολή κυρώσεων όσον αφορά τη διαφθορά που συνδέεται με τις δημόσιες συμβάσεις. Τα επιτευχθέντα αποτελέσματα στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων δεν ήταν ανάλογα με τα αποτελέσματα στην καταπολέμηση της διαφθοράς υψηλού επιπέδου. Οι υποθέσεις φαίνονται να είναι χρονοβόρες, εν μέρει λόγω της ανάγκης για ειδική χρηματοοικονομική εμπειρογνομosύνη, με αποτέλεσμα την ανάθεση συμβάσεων πριν αποφανθεί το δικαστήριο σχετικά με το αδίκημα. Οι κυρώσεις για τους υπαλλήλους που εμπλέκονται σε υποθέσεις δολίων δημοσίων

²⁰ Βλ. Ευρωβαρόμετρο αριθ. 374 του Φεβρουαρίου 2012, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_374_en.pdf και Transparency International 2012 Corruption Perceptions Index, <http://www.transparency.org/cpi2012/results>

²¹ Τον Ιανουάριο του 2013, καταχωρήθηκαν στη γραμματεία NAS 1874 δήμοι και 20 νομαρχιακά συμβούλια.

συμβάσεων εξακολουθούν να είναι εξαιρετικά περιορισμένες και ο νόμος δεν προβλέπει τη δυνατότητα ακύρωσης λόγω σύγκρουσης συμφερόντων έργων που έχουν ήδη εκτελεστεί. Υπάρχουν επίσης σοβαρές επιφυλάξεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα της δίωξης στις υποθέσεις αυτές.²² Πρόσφατες προτάσεις φαίνεται να αμφισβητούν τη σταθερότητα της ανεξάρτητης θεσμικής βάσης που απαιτείται για μια πραγματική πρόοδο. Μια πιο συστηματική προσέγγιση των εκ των προτέρων ελέγχων - ένας ρόλος που λογικά θα έπρεπε να ανατεθεί στην ANI (με νέους πόρους) - θα μπορούσε να εξασφαλίσει επίσης μια ενιαία και συστηματική εφαρμογή και θα μπορούσε να εξασφαλίσει καλύτερα αποτελέσματα.

3. Συμπέρασμα

Η παρούσα αξιολόγηση δείχνει ότι η Ρουμανία έχει εφαρμόσει μερικές αλλά όχι όλες τις συστάσεις της Επιτροπής που αποσκοπούν στην αποκατάσταση του κράτους δικαίου και την ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος. Παρότι τηρούνται οι διατάξεις του Συντάγματος και ο ρόλος και οι αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου, οι δεσμεύσεις όσον αφορά την προστασία των δικαστών από επιθέσεις, την παραίτηση των υπουργών με βάση αποφάσεις που αφορούν την έλλειψη ακεραιότητας τους και την παραίτηση των μελών του Κοινοβουλίου, με βάση οριστικές αποφάσεις περί ασυμβίβαστου και σύγκρουσης συμφερόντων ή οριστικές δικαστικές αποφάσεις σε υποθέσεις διαφθοράς υψηλού επιπέδου, δεν έχουν ακόμη εφαρμοστεί πλήρως. Ταυτόχρονα, δεν έχει ακόμη γίνει διορισμός νέας ηγεσίας στην εισαγγελική αρχή και την DNA .

Η Επιτροπή πιστεύει ότι η εκλογή νέου Κοινοβουλίου και ο διορισμός νέας κυβέρνησης παρέχουν την ευκαιρία να υπάρξει πλήρης και γρήγορη ανταπόκριση στις συστάσεις αυτές. Καλεί τη νέα κυβέρνηση να λάβει τα αναγκαία μέτρα.

Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης την ανάγκη να επιταχυνθεί η πρόοδος στην υλοποίηση των συστάσεων της για τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος, την ακεραιότητα και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Θα παρακολουθεί στενά την πρόοδο, σε διαρκή διάλογο με τις ρουμανικές αρχές και θα υποβάλει έκθεση στο τέλος του 2013 για τη μεταρρυθμιστική διαδικασία.

²² Περιπτώσεις που προκύπτουν κατά την παρακολούθηση από την Επιτροπή της νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων, όπου ενώ υπάρχουν ισχυρές αποδεικτικά στοιχεία για παράνομη συμπεριφορά φαίνεται να μην έχει δοθεί καμία συνέχεια από την εισαγγελική αρχή .